

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

(повна назва підрозділу)

КАФЕДРА ІСТОРІЇ

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор із науково-педагогічної роботи

Сергій Слободян
Сергій Слободян

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

***Міжнародні відносини та зовнішня політика України
в умовах глобалізації***

***INTERNATIONAL RELATIONS AND FOREIGN POLICY OF UKRAINE
IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION***

рівень вищої освіти _____ третій (освітньо-науковий) _____

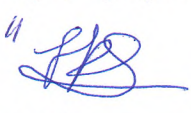
тип дисципліни _____ нормативна _____

мова викладання _____ українська _____

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В9 Історія та археологія, освітньо-наукової програми Історія та археологія.

«26» лютого 2025 р. 14 с.

Розробник: Буглай Наталя Михайлівна, доктор історичних наук, професор кафедри історії.

гарант ОНП „Історія та археологія“ Рижєва Н.О.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» розглянуто на засіданні кафедри історії

Протокол № 14 від «27» лютого 2025 р.

Завідувач кафедри

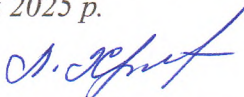

Надія Рижєва

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» розглянуто навчально-методичною комісією Навчально-наукового педагогічного інституту імені В.О. Сухомлинського

Протокол № 3 від «6» березня 2025 р.

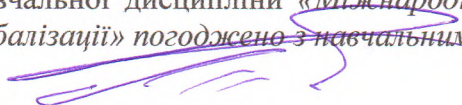
Голова

Людмила Хрящевська

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Андрій Лабарткава

Робочу програму навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 3 від «26» березня 2025 р.

Голова НМР НУК

Сергій Слободян

© НУК, 2025

© Буглай Н.М., 2025

ЗМІСТ

<i>Вступ</i>	4
<i>1. Опис навчальної дисципліни</i>	5
<i>2. Мета вивчення навчальної дисципліни</i>	6
<i>3. Передумови для вивчення дисципліни</i>	6
<i>4. Очікувані результати навчання</i>	6
<i>5. Програма навчальної дисципліни</i>	7
<i>6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування</i>	15
<i>7. Форми поточного та підсумкового контролю</i>	16
<i>8. Критерії оцінювання результатів навчання</i>	20
<i>9. Засоби навчання</i>	22
<i>10. Рекомендовані джерела інформації</i>	22

ВСТУП

Анотація

Навчальна дисципліна «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» покликана ознайомити із закономірностями формування і розвитку зовнішньополітичних пріоритетів України наприкінці XX – на початку XXI ст. В процесі вивчення курсу приділяється увага аналізу геополітичних змін української зовнішньої політики та характеру її відносин з іншими державами світу. Процес визначення основних тенденцій розвитку української зовнішньої політики та сучасних міжнародних відносин розглядається в безпосередньому зв'язку із зовнішньою політикою країн різних регіонів світу й участю держави в діяльності міжнародних організацій і структур. Особлива увага при викладанні дисципліни належить висвітленню основ зовнішньої політики України на сучасному етапі та зовнішньополітичним викликам останніх десятиліть. Важливе місце в предметній структурі курсу належить розгляду становища і місця країни у постбіполярному світі, де інтеграційні та глобалізаційні процеси суттєво впливають на розвиток зовнішньої політики і національної безпеки. Вивчення дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» націлене на формування збалансованого і толерантного погляду на події, що відбуваються у міжнародному співтоваристві, що, в свою чергу, допомагає створити об'єктивне уявлення про загальні закономірності його розвитку та дає можливість осмислити взаємозв'язок національно історичних умов з світовими процесами.

Ключові слова: зовнішня політика, міжнародні відносини, Україна, національні інтереси, держава, пріоритети, безпека.

Abstract

The educational discipline «International relations and foreign policy of Ukraine in the conditions of globalization» is designed to acquaint with the patterns of formation and development of Ukraine's foreign policy priorities at the end of the XXth and the beginning of the XXIst centuries. In the process of studying the course, attention is paid to the analysis of geopolitical changes in Ukrainian foreign policy and the nature of its relations with other countries of the world. The process of determining the main trends in the development of Ukrainian foreign policy and modern international relations is considered in direct connection with the foreign policy of countries in various regions of the world and the state's participation in the activities of international organizations and structures. Special attention when teaching the discipline belongs to the coverage of the foundations of Ukraine's foreign policy at the current stage and the foreign policy challenges of recent decades. An important place in the subject structure of the course belongs to consideration of the situation and place of the country in the post-bipolar world, where integration and globalization processes significantly affect the development of foreign policy and national security. The study of the discipline «International relations and foreign policy of Ukraine in conditions of globalization» is aimed at forming a balanced and tolerant view of the events taking place in the international community, which, in turn, helps to create an objective idea of the general patterns of its development and gives an opportunity to understand the relationship between national historical conditions and world processes.

Keywords: foreign policy, international relations, Ukraine, national interests, state, priorities, security.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету	В9 Історія та археологія	Семестр	
		1-й	1-й
		Лекцій	
		15 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		15 год.	8 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 (1-й семестр);	Освітній рівень: ступінь: доктор філософії	Самостійна робота	
		60 год.	74 год.
		Індивідуальні завдання: 0 год.	
Самостійної роботи студента – 4 (1-й семестр),		Вид контролю: 1-й семестр залік;	
		Форма контролю: усна	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» є ознайомлення здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії спеціальності В9. Історія та археологія з процесом формування й основним змістом української зовнішньої політики та міжнародних відносин на сучасному етапі, а, також, висвітлення впливу різних факторів на зміну зовнішньополітичних пріоритетів і аналіз геополітичного становища України в контексті національних інтересів, безпеки, характеру відносин з іншими державами світу, висвітлення її зовнішньополітичної діяльності та участі в міжнародних організаціях.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні відносини та зовнішня політика України в умовах глобалізації» доцільно організувати на базі вже вивчених дисциплін бакалаврату та магістратури «Історія країн Західної Європи та Америки», «Історія країн Азії та Африки», «Країнознавство та регіоналістика», «Історія міжнародних відносин XX – початку XXI століть».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

ПРН12. Здатність до соціальної взаємодії, займати активну громадянську позицію та робити усвідомлений вибір в умовах сучасного політичного плюралізму.

ПРН14. Здатність до співпраці та інтеграції в прагненні до мети спільно з іншими людьми, відомствами, організаціями, активної участі у командній роботі, безвідносно до фонових знань та бачень визначених завдань.

ПК1. Знати закони наукового, соціального і професійного мислення, володіння комплексним, інтеграційним, історичним, динамічним, ситуаційним, системним підходами до наукового аналізу, здатність практично послуговуватись методами історичного дослідження.

ПК2. Вміти визначати та застосовувати теоретичні поняття, положення, концепції для аналізу й пояснень історичних фактів, явищ, процесів, використовувати комплекс наукових дефініцій для вирішення науково-практичних завдань.

ПК3. Знати та розуміти наукові основи певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.

ПК4. Оволодіння основними історичними концепціями, поняттями, судженнями; здатність критично оцінювати результати наукових досліджень, висувати гіпотези, вибудовувати моделі процесів і явищ української та всесвітньої історії.

ПК6. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

ПК7. Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності, обізнаність у власних силах, здатність до рефлексії та самоаналізу.

ПК8. Виявляти знання та розуміння наукових основ певної тематичної області, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та

світовому контекстах та вміти моделювати їх у зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання.

ПК9. Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти

5. Програма навчальної дисципліни

1-й семестр

Модуль 1. Основи зовнішньої політики України та зовнішньополітичні виклики.

Змістовий модуль 1. Зовнішня політика та міжнародні відносини України

Тема 1. Зовнішня політика України: становлення, розвиток, загальні засади.

1. Засади і принципи зовнішньої політики України.
2. Становлення зовнішньої політики незалежної України.
3. Розподіл зовнішньополітичних функцій.
4. Напрями діяльності української зовнішньої політики.

Література [1; 5; 9; 10; 13; 14]; [19], стор. 6-67; [6], стор. 9-65; 89- 155; [7], стор. 6-18.

Тема 2. Зовнішньополітичні виклики доби незалежності

1. Територіальна цілісність і непорушність кордонів.
2. Ядерні гарантії України.
3. Матеріальні і культурні втрати України після розпаду СРСР.
4. Захист прав українських громадян за кордоном.
5. Формування міжнародного іміджу України.

Література [19], стор. 6-67; 674-680; [6], стор. 7-155.

Змістовий модуль 2. Україна у відносинах двостороннього співробітництва

Тема 1. Країни світу в зовнішній політиці України. Участь у міжнародних організаціях.

1. Відносини України з США на сучасному етапі.
2. Провідні країни Західної Європи у зовнішній політиці України.
3. Українсько-канадське партнерство.
4. Азійські та африканські країни в зовнішній політиці України.
5. Відносини України з країнами Близького Сходу, Латинської Америки, АТР.
6. Україна в універсальних та регіональних структурах.

Література [19], стор. 121-207; 223-337; 554-603; [6], стор. 185-239; [7], стор. 320-591.

Змістовий модуль 3. Україна та держави ЦСЄ

Тема 4. Україна у взаєминах із сусідами – членами ЄС.

1. Особливості відносин України з державами Центральної і Східної Європи.
2. Становлення і розвиток двосторонніх відносин з Польщею.
3. Українсько-угорські відносини.
4. Незалежна Україна в зовнішній політиці Чехії і Словаччини.
5. Суперечності розвитку сучасних українсько-румунських відносин.
6. Країни ЦСЄ у реалізації євроінтеграційної стратегії України.

Література [19], стор. 76-121; 223-337; [7], стор. 190-320.

Тематичний план навчальної дисципліни

1 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1. Основи зовнішньої політики України та зовнішньополітичні виклики										
Змістовий модуль 1. Зовнішня політика та міжнародні відносини України										
Тема 1. Зовнішня політика України: становлення, розвиток, загальні засади.	15	4	4	–	7	15	2	2	–	11
Тема 2. Зовнішньополітичні виклики доби незалежності Міжнародні відносини наприкінці ХІХ - на початку ХХ ст.	15	4	4	–	7	15	2	2	–	11
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	30	8	8	–	14	30	4	4	–	22
Усього годин	30	8	8		14	30	4	4		22
Змістовий модуль 2. Україна у відносинах двостороннього співробітництва										
Тема 1. Країни світу в зовнішній політиці України. Участь у міжнародних організаціях.	30	4	4	–	22	30	2	2	–	26
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	30	4	4	–	22	30	2	2	–	26
Усього годин	30	4	4	–	22	30	2	2	–	26
Змістовий модуль 3. Україна та держави ЦСЄ										
Тема 1. Україна у взаєминах із сусідами – членами ЄС.	30	3	3	–	24	30	2	2	–	26
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	30	3	3	–	24	30	2	2	–	26
Усього годин	30	3	3	–	24	30	2	2	–	26
Разом за курсом	90	15	15	0	60	90	8	8	0	74

Теми семінарських занять 1-й семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Зовнішня політика України: становлення, розвиток, загальні засади.	4	2
2	Тема 2. Зовнішньополітичні виклики доби незалежності Міжнародні відносини наприкінці ХІХ - на початку ХХ ст.	4	2
3	Країни світу в зовнішній політиці України. Участь у міжнародних організаціях.	4	2
4	Україна у взаєминах із сусідами – членами ЄС.	3	2
	<i>Разом</i>	15	8

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – **2-4 год. / 1 заняття**;
- підготовка до контрольних заходів – **15 год. / 1 захід**
- підготовка проектних (самостійних) завдань - **3–5 год. / 1 проєкт**.

Завдання для самостійної роботи 1-й семестр

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до практичних робіт	16	16
2	Підготовка до контрольних заходів	15	15
3.	Виконання проєктних (самостійних) завдань*	29	43
	<i>Разом</i>	60	74

6. Методи навчання. Засоби діагностики результатів навчання та методів їхнього демонстрування

Методи навчання:

- 1) на лекційних заняттях:
 - лекція;
 - пояснення;
 - дискусія;
 - диспут;
 - ілюстрування;
 - демонстрація;
 - відеометод;
 - майстер-клас
- 2) на семінарських заняттях:
 - практична робота;
 - фронтальне опитування;

- частково-пошуковий метод;
- спостереження.
-

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- усні відповіді (семінарські заняття);
- проєктні (самостійні) роботи;
- контрольна робота;
- реферати.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу містить оцінки з поточного контролю та оцінки підсумкового контролю. В кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок, де студент може набрати від 60 балів до 100 балів. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру.

Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок (усна відповідь, проєктні (самостійні) роботи), реферат, контрольна робота (максимально 85 балів) й оцінки за контрольну роботу (максимально 15 балів).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних і проєктних самостійних робіт, а також презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки лише досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній із позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7. Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їхнє оцінювання

Усні відповіді на семінарських заняттях	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки з доречним ілюстративним матеріалом, може підкріплюватися коректними цитуваннями думок / поглядів учених.
4	Відповідь в цілому правильна, доволі повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу.
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована з використанням неправильної / некоректної термінології.
2-1	Відповідь частково правильна, містить неточності, проте не містить жодних аргументів та ілюстративного матеріалу.
0	Студент не дає відповіді чи його відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 40 балів (8 відповідей по 5 балів ДФН/ 4 відповіді по 5 балів ЗФН).</i>

Самостійна (проектна) робота	Критерії оцінювання 1-й семестр
30	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, підбирає доречний ілюстративний матеріал, здійснює коректні та доцільні цитування, а також грамотно проводить експеримент і на високому рівні здійснює обробку його результатів.
20	Студент правильно виконує завдання в установлений термін, презентує аналітику різних наукових джерел, допускається незначних помилок у добірці ілюстративного матеріалу, здійснює коректні та доцільні цитування, в експериментальних роботах містяться незначні недоліки в обробці їхніх результатів.
10	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але поверхнево чи з певними неточностями, подає недоцільні цитування та недоречні ілюстрації, а також виконує експериментальні роботи не на різнотипних мовленнєвих матеріалах та з недостатньою кількістю респондентів.
9-5	Студент виконує роботу з порушенням встановленого часу для цього виду роботи; дає в цілому правильну відповідь, але не презентує аналітику різних наукових джерел, не підбирає доречний ілюстративний матеріал, не наводить коректні та доцільні цитування, проводить експерименти, проте не презентує обробку його результатів та не демонструє вміння робити висновки.
0	Студент не виконує роботи.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (3 роботи по 10 балів для ДФН/ЗФН).</i>

Контрольна робота	Критерії оцінювання 1-й семестр
ДФН 30 ЗФН 50	Робота виконана без змістових помилок (завдання I, II та III рівнів складності), містить точні відповіді на питання теоретичного характеру, правильно ідентифікує технологію і правильно виявляє брехню в тексті. Бал знижується в разі наявності орфографічних та пунктуаційних помилок.
ДФН 20 ЗФН 40	Робота представлена з повними та правильними відповідями всіх рівнів складності, студент правильно ідентифікує технологію профайлінгу і правильно структурує хід виявлення брехні в тексті, проте допускається помилок шляхом упущення кількох відповідних маркерів. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 15 ЗФН 30	Робота виконана з огріхами в описі технології профайлінгу, проте безпомилково виконано завдання I та II рівнів складності. В такій роботі завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
ДФН 10 ЗФН 20	Робота виконана з неточностями у формулюванні дефініцій термінів (II рівень складності) та значними огріхами в описі технології профайлінгу (III рівень складності). Завдання щодо детекції брехні в тексті виконано неправильно або не виконано взагалі. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.

ДФН 9-1 ЗФН 10-1	Робота містить значну кількість помилок у завданнях усіх рівнів складності або незначну кількість помилок у завданнях I та II рівнів складності та відсутності виконання завдань III рівня. Бал знижується в разі наявності орфографічних і пунктуаційних помилок.
0	Робота не виконувалася.
	<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 30 балів (для ДФН/ 50 балів для ЗФН)</i>

1-семестр

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Практичні заняття	8x5 балів = 40 балів	4x5 балів = 20 балів
Самостійна (проектна) робота	3x10 балів = 30 балів	3x10 балів = 30 балів
Контрольна (письмова) робота	1x30 балів= 30 балів	1x50 балів= 50 балів
Всього	100	100

8. Критерії оцінювання результатів навчання 1-й семестр

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ 1	T1	Відповідь на семінарському занятті	10	Відповідь на семінарському занятті	5
	T2	Відповідь на семінарському занятті	10	Відповідь на семінарському занятті	5
		Самостійна (проектна) робота	10	Самостійна (проектна) робота	10
ЗМ 2	T1	Відповідь на семінарському занятті	10	Відповідь на семінарському занятті	5
		Самостійна (проектна) робота	10	Самостійна (проектна) робота	10
ЗМ 3	T1	Відповідь на семінарському занятті	10	Відповідь на семінарському занятті	5
		Самостійна (проектна) робота	10	Самостійна (проектна) робота	10
		Контрольна робота	30	Контрольна робота	50
Підсумковий контроль		Залік		Залік	
Сума			100		100

9. Засоби навчання

Наочним матеріалом для лекційних занять послужать передусім мультимедійні засоби (комп'ютерні презентації); відеоматеріали (навчальні кінофільми, а також інтерв'ю, виступи тощо як фактографічний матеріал).

На практичних заняттях прислужиться бібліотечних фонд Університету та електронні репозитарії світу.

Під час виконання завдань самостійної роботи доцільним стане використання бібліотечного фонду та енциклопедій, словників, довідників.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Акт проголошення незалежної України. Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. // *Голос України*. – 1991. – № 165.
2. Борисова О.В. Зовнішня політика України: історія та сучасність. Курс лекцій. – Київ, 2017.
3. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Зовнішня політика України: еволюція концептуальних засад та проблеми реалізації // *УІЖ*. - 2011. - № 4.
4. Віднянський С. Кримська конференція 1945 року (уроки для України) // *Зовнішні справи*. – 2015. - № 1.
5. Декларація про державний суверенітет України. Прийнята Верховною Радою України 16 липня 1990 р. // *Голос України*. – 1990. – № 127.
6. Зовнішня політика України – 2006: стратегічні оцінки, прогнози та пріоритети / За ред. Г.М Перепелиці. – К.: ВД «Стилос», 2007.
7. Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1991–2003)/ Відп. Ред.. С.В. Віднянський. – К.: Генеза, 2004.
8. Киридон А. Міжнародні відносини у системному вимірі: поняття, етапи і тенденції розвитку // *Історія в сучасній школі*. - 2012. - №2.
9. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. – К., 1996.
10. Концепція (Основи державної політики) національної безпеки України. Постанова Верховної Ради України 16 січня 1997 р. // *Голос України*. – 4 лютого 1997.
11. Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : Навчальний посібник для студентів Вищих навчальних закладів /В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за редакцією Л. Губерського. - 2-е видання, виправлене і доповнене. - К.: Знання, 2012.
12. Кремень В.Г. Україна: ідентичність в добу глобалізації (начерки міждисциплінарних досліджень) / В.Г. Кремень, В.М. Ткаченко. - К: Знання України, 2013.
13. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI - К.-Парламентське видавництво, 2010.- (серія «Закони України»).
14. Про міжнародні договори України: Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906-IV//Офіційний вісник України. - 2004. - №35.
15. Сардачук П.Д., Сагайдак О.П. Україна в двосторонніх міжнародних відносинах (кінець ХХ – початок ХХІ століть): Навч.-довід. посібник. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2005.
16. Україна у міжнародних відносинах ХХ століття: Навч. посібн./ За ред. проф. Малика Я.Й. – Львів: Світ, 2004.
17. Україна і світ: прагнення змін: монографія / редкол.: М. Антонович, Н. Висоцька, С. Курбатов [та інші]. — К.: Дух і літера, 2010.

18. Ціватий В., Чекаленко Л. Європейське перехрестя безпеки: завдання Вишеграду // Зовнішні справи. – 2013. – № 8.
19. Чекаленко Л.Д. Зовнішня політика України: Підручник. – К: Либідь, 2006.
20. Чекаленко Л. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник.- 2 вид. – К.: Кондор, 2011.

Допоміжна

1. Білоножко С. Західний вектор зовнішньої політики країн Балтії: шлях від незалежності до євроінтеграції. Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. 2015. № 44 (2).
2. Власюк О.С.Кремлівська агресія проти України: роздуми в контексті війни: монографія / О. С. Власюк, С. В. Кононенко. – К. : НІСД, 2017.
3. Грубінко А. Україна у зовнішній політиці Великої Британії: новітній етап міждержавних відносин (2005–2009) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки та знахідки. – Вип. 19. – К., 2010.
4. Донченко Є. Україна у східноєвропейській політиці Франції (1991–2009 рр.) // Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки та знахідки. – Вип. 19. – К., 2010.
5. Каплинський О.В. Роль Вишеградської четвірки в контексті національної безпеки України // Стратегічні пріоритети. – 2009. – №2.

Інформаційні ресурси

Верховна Рада України – zakon.rada.gov.ua
Європейська історія – <http://library.byu.edu/-rdh/>
Європейський Союз – <http://europa.eu.int>
Зовнішні справи – <http://uaforeignaffairs.com>
Інститут світової політики – iwp.org/ua
Історія зарубіжних держав – <http://www.mavicanet>
Історія війн – <http://www.militera.lib.ru>
Мережа міжнародних організацій – <http://www.ned.org>
Міністерство закордонних справ України – <http://www.mfa.gov.ua/>
Представництво ЄС в Україні – <http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/>
Представництво ООН в Україні – <http://www.un.org.ua/ua>
Національний інститут стратегічних досліджень – www.niss.gov.ua/
Світова політика – <http://www.globalpolicy.org/resource/>